

דעת מרן הרב וייס שליט"א בנושא חיסון ילדים

מאז נתן הקדוש ברוך הוא חכמה בליבם של אנשי המדע והרפואה לפתח מגוון גדול של חיסונים למחלות קשות שונות ומשונות שבעבר היו ממיתות מיליונים רבים, נחלקו הדעות בקרב המון העם. מצד אחד, רוב ככל העולם שסמכו על עמדת המומחים והמלצת הרופאים וביצעו את החיסונים עבורם ועבור ילדיהם הרכים, ומן הצד השני מיעוט של כאלו שהביעו חששות שונים ומשונים מפני החיסונים הללו, ונמנעו מלתת לילדים את החיסונים, אם כולם ואם חלקם.

אמנם, לכל מי שענינו בראשו התוצאה של שיטת החיסונים הנהוגה בעולם המערבי ברורה כשמש: בזכותם פחתה בסייעתא דשמיא התחלואה במחלות קשות ביותר באופן גורף, ומחלות מסוימות אף כמעט ונכחדו מן העולם.

ככל שעוברות השנים, רווחת יותר ויותר הדעה כביכול המחלות הללו מעולם לא היו בעולם, משום שההורים בני ימינו לא שמעו ולא חוו כלל את המחלות הקשות הללו, ועבורם זו היא שמועה רחוקה ומשונה, ומשום כך יותר ויותר הורים צעירים מרגישים בנוח להימנע מן החיסונים, באמנם: למה נכאיב לילדנו לחינם כאשר אין כלל סכנה כלשהי, ובפרט שמא ושמה צודקים דברי מתנגדי החיסונים ויש בהם סיכון כלשהו.

מגמה זו התחזקה בתקופת מגיפת הקורונה, כאשר מגיפה נוספת של שמועות כזב ומידע מוטעה הציפה את העולם, וכאשר פותחו בסייעתא דשמיא החיסונים לקורונה, הופצו בכל העולם שמועות חסרות בסיס ומשוללות היגיון על ה"סכנות" הנוראות הצפויות למי שיחסן את ילדיו או את עצמו בחיסון זה (אם בכלל היו מוכנים להודות בקיומה של מגיפת הקורונה), כך שנוצר גל עכור של חשש מפני הסתמכות על גורמי הרפואה בכל עניין החיסונים.

ולעומתם מתריעים בתוקף כל גורמי הרפואה, ומכריזים כי אכן גם בימינו הסכנה מוחשית וקיימת, ומראים באצבע על התפרצויות מסוכנות של מחלות כגון חצבת ופוליו, שכמעט וכבר מוגרו מן העולם, ושבית למרבה החלחלה להתפרץ ולהתגלות במרכזים של אוכלוסייה שאינה מתחסנת.

בכדי להבהיר את דעת התורה בענין פרסם מרן רבינו הרב אשר וייס שליט"א כמה פעמים התייחסויות הלכתיות ברורות בנושא, המחייבות את ביצוע החיסונים לילדים על פי הנחיות גורמי הרפואה.

להלן נביא כמה מהנקודות שערך מרן הרב וייס שליט"א לבאר את יסודות החיוב בזה.

החיוב להתרחק מן הסכנה ולמנוע אותה מבואר בדברי הרמב"ם בהלכות רוצח (יא, ד):

"אחד הגג ואחד כל דבר שיש בו סכנה וראוי שיכשל בו אדם וימות כגון שהיתה לו באר או בור בחצירו בין שיש בהן מים בין שאין בהן מים חייב לעשות להן חוליה גבוהה עשרה טפחים או לעשות לה כסוי כדי שלא יפול בה אדם וימות. וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה שני (דברים ד' ט"ו) השמר לך ושמור נפשך, ואם לא הסיר, והניח המכשולות המביאין לידי סכנה, ביטל מצות עשה ועבר על לא תשים דמים".

כלומר, כאשר מצוי מכשול, ישנה חובה כפולה ומכופלת, מלבד החובה להתרחק ולהישמר ממנו, ישנה חובה יסודית "להסיר" אותו, וזאת למדנו ממצות מעקה, שממנה למדנו שאין די בכך שאדם יציב שומר על פתח גגו להרחיק משם את מי שיכול חלילה ליפול ממנו, אלא עלינו לעקור ולהסיר את גורם הסכנה מתוכנו, על ידי התקנת מעקה.

כך גם במקרה זה: אל לו לאדם לומר, שהוא ישמור על ילדיו מלהידבק במחלות שונות באמצעות שמירה על תזונה מסויימת, או בכל דרך אחרת, אלא מצוה היא להסיר ולעקור את גורם הסכנה עצמו לחלוטין, ועבור כך האפשרות היחידה בימינו היא על ידי מתן חיסונים מבעוד מועד.

המתנגדים טוענים, כי יש חשש סכנה במתן החיסונים, שעל ידם עלול הילד לחלות במחלות כלשהן, ואין לנו לדאוג להסיר ממנו חשש מחלה עתידית אם בכך אנו מסכנים אותו בדבר אחר. על כך השיב רבינו שליט"א, שאין בטענה זו ממש כלל וכלל, ושכלל המחקרים שנעשו באופן אחראי אחרי חיסון של מאות מיליוני ילדים התברר מעל כל ספק שהחיסונים עלולים לגרום לתופעות לוואי קלות בלבד, ואין מצוי כלל וכלל השלכות חמורות כתוצאה מהחיסונים, וכן לא ידוע שכתוצאה מחיסונים נגרמו איזה שהם מקרי מוות, ומן הצד השני, ברור לחלוטין שהימנעות מחיסון היא סכנה ברורה ומוחשית, כגון מחלת החצבת שהיא מדבקת ביותר ויש בה סכנה גמורה, וכבר התפרצה בכמה מוקדים בציבור החרדי ומתו ממנה לפחות שלשה.

אפילו אם היה טעם בדברי האומרים שיש בדבר סכנה רחוקה, פשוט שעבור הצלת עצמו חובה על האדם להיכנס לסכנה רחוקה בכדי להציל עצמו מסכנה קרובה, ואף עבור הצלת חברו מסכנה קרובה מסתבר שראוי ומידת חסידות לאדם להסתכן בכדי להציל את חברו,

ובודאי על כל פנים אין בדבר איסור, ולכן הדבר פשוט גם מבחינה הלכתית שחובה לחסן את הילדים ולא להתחשב בשמועות חסרות הבסיס בדבר הסכנה הכרוכה בכך.

אנו מוצאים גם במקורות ההלכה מגדולי רבותינו שקידמו בברכה את התפתחות החיסונים ואף נתנו לכך משמעות הלכתית. רבינו שליט"א מביא מדברי השל"ה הקדוש (שער האותיות דרך ארץ אות י"ג – י"ד) המאריך בנושא החובה על האדם להתרחק מן הסכנה. בתוך דבריו הוא כותב:

"ואני תמה, אודות מכת אבעבועות קטנות ההולכת בין התינוקות, הנקרא בלאטרין בלשון אשכנז, בר מינן, למה אין נוהרין להבריח התינוקות ולצאתם מן העיר, ובודאי עתידים האבות ליתן דין על מיתות יונקי שדים שלא חטאו, וגמולי חלב שלא פשעו, שמתו בחולי זה, ולא חשו אביהם להבריחם".

זהו פסק הלכה מאת השל"ה, הקובע כי במקום שיש חשש מגיפה, חובה על ההורים להבריח את הילדים מן העיר, ואם לא עשו כן, הם עתידים לתת את הדין.

ואכן על מה שפסק בשו"ע באורח חיים סימן תקעו שיש להתענות על התפרצות מחלות, כתב המגן אברהם (ס"ק ג):

"והוא הדין כשאבעבועות פורחים בתינוקות ומתים יש לגזור תענית, וכבר חבר הגאון מוהר"ר משה סליחה ע"ז. ובשל"ה כתב דכל אחד יבריח בניו מן העיר בעת הזאת ואם לא עשו זאת הן חייבין בנפשותם".

ואף המשנה ברורה (שם ס"ק יד) הביא את הדברים.

אך לאחר שנים רבות מימי השל"ה, כאשר פותח החיסון נגד אבעבועות שחורות, כבר כתבו בפוסקים שכבר אין חובה להוציא את הילדים מן העיר שבה התפרצה המחלה, אלא צריכים לחסן אותם.

עוד מתייחס הרב וייס שליט"א לאלו הטוענים שאמנם נכון שהכלל צריכים לחסן בכדי שלא תתפרץ מחלה פלונית, אבל הוא כשלעצמו אינו צריך לחסן את בנו, שהרי הסכנה מחמת זה שלא יחסן לבדו, היא מזערית. על כך כותב הרב וייס שליט"א, שהעושה כן נקרא נבל ברשות התורה "דבגלל ישרותם של הרבים ההולכים בתומת ישרים ינהג הוא שלא כמנהגם ויהנה שלא כהוגן".